

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Widło (przewodniczący)

SSN Marcin Łochowski (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Żmij

w sprawach z protestów wyborczych W.K., K.J., G.T., A.J., M.M., H.P., M. M. K. i M.J.

przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,

przy udziale Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej i Prokuratora Generalnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 28 lipca 2020 r.,

1. **pozostawia bez dalszego biegu protesty wniesione przez W.K., G.T., M.M. oraz H.P. w zakresie zarzutu naruszenia art. 251 k.k.;**
2. **wyraża opinię, że zarzuty protestu K.J. są niezasadne;**
3. **wyraża opinię, że zarzuty protestów: A.J., H.P., M.M.K. i M.J. dotyczące niezapewnienia tajności głosowania na skutek wykorzystania w pakietach wyborczych kopert na karty do głosowania, umożliwiających odczytanie treści znajdującej się wewnątrz koperty karty do głosowania, bez otwarcia koperty, są zasadne, ale te naruszenia przepisu art. 287 Kodeksu wyborczego nie miały wpływu na wynik wyboru.**

UZASADNIENIE

W dniach 14 – 16 lipca 2020 r. do Sądu Najwyższego wniesiono m.in. 8 protestów wyborczych przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, w których podniesiony został zarzut niezapewnienia tajności głosowania na skutek wykorzystania w pakietach wyborczych kopert na karty do głosowania, umożliwiających odczytanie treści znajdującej się wewnątrz koperty karty do głosowania. Z tego 5 protestów dotyczyło głosowania za granicą i zostało wniesionych za pośrednictwem odpowiednich konsulów, a 3 protesty dotyczyło głosowania na terytorium RP.

K.J. w swoim proteście dodatkowo podniosła zarzut naruszenia art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 2 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzanych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego (Dz.U. 2020, poz. 979, dalej: u.wyb.2020), przez nedoręczenie jej pakietu wyborczego do dnia wyborów prezydenckich, co w ocenie wnoszącej protest stanowiło również naruszenie konstytucyjnej zasady powszechności wyborów.

Natomiast H.P. w swoim proteście dodatkowo podniosła zarzut popełnienia przestępstwa przeciwko wyborom polegającego na zapoznaniu się z treścią głosu wyborcy wbrew jego woli, tj. czynu z art. 251 k.k., co zdaniem wnoszącej protest miało wpływ na przebieg głosowania, ponieważ naruszona została zasada tajności głosowania.

Postanowieniem z dnia 28 lipca 2020 r. Sąd Najwyższy zarządził połączenie z niniejszą sprawą, w celu łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia, spraw o sygn. akt I NSW: 161/20, 186/20, 331/20, 1157/20, 2806/20, 3498/20 i 4033/20 z uwagi na tożsamość podniesionych w nich zarzutów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protesty wyborcze wniesione przez W.K., G.T. i M.M. należy pozostawić bez dalszego biegu. W odniesieniu do protestu K.J. Sąd Najwyższy uznał, że zarzuty w nim podniesione są bezzasadne, zaś zarzuty zawarte w proteście A.J., H.P. (w

zakresie zarzutu niezapewnienia tajności głosowania na skutek wykorzystania w pakietach wyborczych kopert na karty do głosowania, umożliwiających odczytanie treści znajdującej się wewnątrz koperty karty do głosowania, bez otwarcia koperty) oraz M.M.K. należało uznać za zasadne, jednak nie miały one wpływu na wynik wyborów.

Jak wynika z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 2 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzanych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego (Dz.U. 2020, poz. 979, dalej: u.wyb.2020), określa ona zasady i tryb organizacji wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r., w związku z ogłoszonym stanem epidemii na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W zakresie nieuregulowanym w tej ustawie zgodnie z art. 1 ust. 2 u.wyb.2020 stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (t.j. Dz.U. 2019, poz. 684 ze zm., dalej: k.wyb.).

Natomiast zgodnie z art. 321 § 3 k.wyb. wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty. Przedmiotem zarzutów protestu może być 1) popełnienie przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, 2) naruszenie przepisów k.wyb. dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mające wpływ na wynik wyborów (art. 82 § 1 k.wyb.).

Ponieważ przepis art. 82 § 1 k.wyb. w odniesieniu do protestów wnoszonych przeciwko ważności wyboru Prezydenta RP w 2020 r. jest stosowany „odpowiednio” (art. 1 ust. 2 u.wyb.2020), nie budzi wątpliwości, że zarzuty protestu mogą obejmować również naruszenie tych przepisów u.wyb.2020, dotyczących „głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów”, które regulują te zagadnienia w sposób szczególny wobec k.wyb.

Stosownie do art. 322 § 1 k.wyb. Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków określonych w art. 321 k.wyb. Przepis ten odsyła do treści całego art. 321 k.wyb., a zatem do wszystkich jego jednostek redakcyjnych, czyli również

do § 3 określającego podstawowe warunki, którym protest wyborczy powinien odpowiadać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 czerwca 2015 r., III SW 59/15).

Według art. 127 ust. 1 Konstytucji RP Prezydent Rzeczypospolitej jest wybierany przez Naród w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich i w głosowaniu tajnym. Zgodnie z art. 287 k.wyb. wybory Prezydenta Rzeczypospolitej są powszechne, równe i bezpośrednie oraz odbywają się w głosowaniu tajnym. Zasada tajności głosowania oznacza przede wszystkim nakaz zorganizowania głosowania w taki sposób, aby nikt aż do czasu zakończenia głosowania nie mógł zapoznać się z treścią oddanych głosów oraz nakaz zabezpieczenia tajności decyzji wyboru indywidulanego wyborcy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 czerwca 2015 r., III SW 25/15).

Tajność głosowania powinna zostać zapewniona m.in. przez prawidłowo wykonaną kopertę na kartę do głosowania korespondencyjnego. Wzór i rozmiar koperty na kartę do głosowania określone są przez Państwową Komisję Wyborczą w drodze uchwały, uwzględniając konieczność zapewnienia tajności głosowania oraz zwięzłości i komunikatywności instrukcji (art. 7 ust. 6 u.wyb.2020). Państwowa Komisja Wyborcza w § 3 pkt 2 uchwały nr 183/2020 z 10 czerwca 2020 r. określiła, że koperta na kartę do głosowania wykonywana jest w sposób uniemożliwiający, bez jej otwarcia, odczytanie treści znajdującej się wewnątrz karty do głosowania. Podstawowy zarzut podnoszony przez wnoszących protesty w połączonych sprawach dotyczył niezapewnienia tajności głosowania na skutek wykorzystania w pakietach wyborczych kopert na karty do głosowania, umożliwiających odczytanie treści znajdującej się wewnątrz koperty karty do głosowania.

Wnoszący protest W.K., G.T., M.M. nie wskazali jednak żadnego dowodu dla wykazania prawdziwości swoich twierdzeń (jak chociażby przez załączenie fotografii koperty na karty do głosowania). Oznacza to, że wniesione przez nich protesty nie spełniają warunków określonych w art. 321 § 3 k.wyb., ponieważ brak w nich dowodów w celu wykazania zasadności protestu. Sąd Najwyższy nie miał w tych przypadkach żadnych możliwości zweryfikowania zasadności podnoszonych przez wnoszących protesty zarzutów.

Z tożsamyh względów protest wyborczy H.P. w zakresie naruszenia art. 251 k.k. również należało pozostawić bez dalszego biegu. Wnosząca protest nie przedstawiał żadnego dowodu na okoliczność zapoznania się z treścią oddanego przez nią głosu wbrew jej woli. Z treści uzasadnienia protestu wynika, że jest to raczej przypuszczenie (spekulacja) wnoszącej protest, a nie wiedza poparta konkretnymi dowodami, co do tego, kto i kiedy zapoznał się z treścią karty do głosowania.

Odnosząc się do protestu wniesionego przez K.J., do którego załączono zdjęcia koperty, Sąd Najwyższy wobec braku możliwości stwierdzenia na podstawie załączonych fotografii prawdziwości twierdzeń wnoszącej protest, wniesiony protest uznał za bezzasadny.

Nie zasługiwał na uwzględnienie również podniesiony przez K.J. zarzut naruszenia art. 6 ust. 2 u.wyb.2020. Zgodnie z tym przepisem konsul nie później niż 6 dni przed dniem wyborów, wysyła pakiet wyborczy do wyborcy wpisanego do spisu wyborców, który wyraził zamiar głosowania korespondencyjnego za granicą, z zastrzeżeniem art. 6 ust. 3 u.wyb.2020, pocztą nierejestrowaną. Konsul może przekazać pakiet wyborczy również w inny sposób, jeżeli operator wykonujący usługi pocztowe lub przewozowe w państwie przyjmującym nie daje rękojmi należytego wykonania usługi przesyłki nierejestrowanej. Zatem konsul ma obowiązek skorzystać z innej możliwości doręczenia pakietu wyborczego tylko wówczas, gdy istnieje realne i dające się przewidzieć ryzyko niedoręczenia pakietu wyborczego pocztą nierejestrowaną.

Jak wynika z pisma z 15 lipca 2020 r. w którym Konsul RP w M. zajął stanowisko w sprawie, pakiety wyborcze do wnoszącej protest zostały wysłane terminowo (przy czym w głosowaniu ponownym wszystkie pakiety zostały przekazane poczcie hiszpańskiej 2 czerwca 2020 r., tj. na 4 dni przed terminem przewidzianym w ustawie), przesyłką nierejestrowaną, zgodnie z postanowieniami u.wyb.2020. Operatorem pocztowym była Poczta Hiszpańska.

Zatem konsul wysłał pakiet wyborczy w terminie przewidzianym w art. 6 ust. 2 u.wyb.2020. Brak jest przy tym podstaw do obarczania odpowiedzialnością za nieterminowe dostarczenie przesyłki przez pocztę hiszpańską Konsula RP w M.. Co więcej, skarżąca nawet nie uprawdopodobniła, że konsul mógł przewidzieć, że

pakiet wyborczy nie zostanie doręczony skarżącej w terminie umożliwiającym skuteczne oddanie głosu, a tylko ewentualnie wówczas aktualizowałby się obowiązek konsula przewidziany w art. 6 ust. 2 zd. 2 u.wyb.2020 (wysłanie pakietu wyborczego w inny sposób).

Jednocześnie, zdaniem Sądu Najwyższego, podnoszone przez K.J. zarzuty cechuje wewnętrzna sprzeczność. Wnosząca protest z jednej bowiem strony wskazuje na nieotrzymanie pakietu wyborczego do dnia wyborów, z drugiej zaś kwestionuje otrzymaną w pakiecie wyborczym kopertę, która w jej ocenie nie mogła zapewnić tajności głosowania w wyborach, w których wnosząca protest nie brała udziału. Oczywiście jest, że nieoddanie przez wnoszącą protest wyklucza możliwość przyjęcia, iż w jej przypadku doszło do naruszenia zasady tajności głosowania.

Zasadne są natomiast zarzuty 4 protestów, wniesionych przez A.J., H.P. (w zakresie zarzutu niezapewnienia tajności głosowania na skutek wykorzystania w pakietach wyborczych kopert na karty do głosowania, umożliwiających odczytanie treści znajdującej się wewnątrz koperty karty do głosowania, bez otwarcia koperty), M.M.K. i M.J. Z dołączonych do protestów fotografii kopert na karty do głosowania dostarczonych wnoszącym protesty wynika, że standard tajności głosowania w ich przypadku nie został zachowany. Wnoszący protest wykazali, że koperty na karty do głosowania były na tyle przejrzyste, że możliwe było stwierdzenie bez otwierania koperty, na kogo wyborca oddał swój głos.

Zarzut naruszenia zasady tajności głosowania, wynikającej z art. 287 k.wyb. jest więc w tym przypadku zasadny. Nie ma jednak żadnych podstaw do stwierdzenia, że to naruszenie przepisów k.wyb. miało jakikolwiek wpływ na wynik wyborów. Wnoszący protesty nie wskazali bowiem na takie okoliczności, z których wynikałoby, że tego rodzaju koperty miały wpływ na sposób oddania głosów przez wnoszących protesty lub innych wyborców.

Zgodnie z art. 82 § 1 k.wyb., istotne jest zaś nie tylko stwierdzenie, że doszło do naruszenia przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, ale i że to naruszenie miało wpływ na wynik wyborów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 czerwca 2015 r., III SK 25/15).

Z tego względu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 322 § 1 k.wyb. oraz art. 323 § 1 i 2 k.wyb. w zw. z art. 1 ust. 2 u.wyb.2020 orzekł, jak w sentencji postanowienia.